

DOLOČNA IN NEDOLOČNA OBLIKA PRIDEVNIKA

V poglavju o pridevniki smo razložili razliko med **lastnostnimi** in **vrstnimi** pridevniki. Prvi opisujejo **lastnosti in karakteristike predmetov** (npr. njihovo barvo, velikost, starost, obliko ipd.), drugi pa **vrsto oz. tip predmeta**. Pridevniku pa lahko poleg osnovnih kategorij (spol, sklon, število) določimo še eno lastnost, in sicer **določnost**. Poglejmo si nekaj primerov.

*Mama je včeraj kupila **nov** plašč.*

***Novi** plašč je pospravila v omaro.*

*Všeč mi je **moder** pullover.*

*Ta **modri** pullover je všeč tudi moji sestri.*

Kaj opaziš? Isti pridevnik (nov oz. moder) je uporabljen **na dva različna načina**: s končno črko -i in brez nje. Lastnostnim pridevnikom brez končnega -i pravimo **nedoločna oblika**, s končno črko -i pa **določna oblika pridevnika**.

Nedoločno obliko pridevnika uporabimo takrat, ko neko **stvar omenimo prvič** oz. opišemo **lastnost predmeta**. Gre za navadno obliko lastnostnega pridevnika, po katerem se vprašamo »**kakšen**«. **Določno obliko pridevnika** uporabimo takrat, ko govorimo o **že znani lastnosti** oz. se navežemo na nekaj, o čemer **smo že govorili**. Po njem se vprašamo »**kateri**«.

Ampak pozor! Vseeno govorimo o **lastnostnih pridevniki**, ki imajo **dve različni obliki**: določno in nedoločno. Čeprav se po določni obliki vprašamo »**kateri**« (kot po vrstnem pridevniku), **ne govorimo o vrsti**, temveč o **že znani lastnosti**. »Ta modri pullover« iz zgornje povedi **ni vrsta pulloverja**; vseeno gre za barvo, ki pa je bila prej že omenjena.

Zapomni si: nedoločna oblika pridevnika nima končnega -i, uporabljamo pa jo takrat, ko prvič omenimo lastnost predmeta. Določna oblika pridevnika ima na koncu črko -i, uporabljamo pa jo takrat, ko govorimo o že znani lastnosti.

Kot vemo, imajo pridevniki **različne oblike** za oba spola, vse sklone in števila. Razlika med določno in nedoločno obliko pridevnika je razvidna samo v **imenovalniku** in (pri neživih stvareh) **tožilniku ednine** za **moški spol**. V ostalih primerih dobi pridevnik **druge končnice**, tako da se ta razlika zabriše. Poglejmo si par primerov.

Srečen kuža je mahal z repom.

*Tudi lastnica je bila tako dobre volje kot **srečni** kuža.*

*Mojca je **srečnemu** kužku ponudila kruh.*

***Srečnemu** kužku so se takoj pocedile sline.*

Določno obliko pridevnika uporabljamo še v nekaterih drugih situacijah, in sicer za **kazalnimi zaimki** »ta«, »tisti« ipd., za zaimkom »**ves**«, če je pridevnik **del lastnega imena** in če pridevnik uporabimo kot **samostalnik**. Poglejmo si nekaj primerov.

*Ta **novi** avto je bil gotovo zelo drag.*

*Umetnika pozna ves **širni** svet.*

*Si že slišal za ime Karel **Veliki**?*

***Dežurni** naj pred malico pobriše tablo.*

V prvem primeru smo pridevnik nov uporabili za **kazalnim zaimkom** »ta«, v drugem pa za zaimkom »**ves**«. V tretji povedi je pridevnik uporabljen kot **del lastnega imena**, zato uporabimo določno obliko pridevnika. V zadnji povedi pa imamo t. i. **posamostaljeni pridevnik**, ki opisuje človeka; tudi v teh primerih uporabimo **določno obliko pridevnika**.

Zapomni si: določno obliko pridevnika uporabimo tudi za kazalnim zaimkom, za zaimkom »ves«, če je pridevnik del lastnega imena in če pridevnik uporabimo kot samostalnik.

PAZI!

Do sedaj smo govorili o končni črki -i kot razliki med določno in nedoločno obliko pridevnika. Ta pa se lahko pojavi tudi v drugačni obliki, in sicer **v izgovarjavi**. Tipičen primer je pridevnik **velik**, kjer se **nedoločna oblika** izgovarja s **širokim -e** kot **vêlik**, **določna oblika** pa z **ozkim e** kot **véliki**.

Posebnost je tudi pridevnik **majhen**, ki dobi v določni obliki povsem drugačno obliko, in sicer »**mali**«. V tem primeru se torej razlika med določno in nedoločno obliko kaže **tudi v drugih sklonih in spolih**. Poglejmo si par primerov.

*Danes bomo govorili o **véliki** in **mali** začetnici.*

*Pasji možgani so v primerjavi s človeškimi zelo **majhni**.*

***Mali** možgani imajo posebno vlogo pri koordinaciji gibov.*

VAJA

Vstavi določno ali nedoločno obliko pridevnika.

Mama je za sladico spekla _____ kolač. (sočen)

Ali veš, kdo je bil Aleksander _____? (velik)

Prinesi mi prosim _____ pullover, zebe me. (topel)

Tina je kupila rdeč in moder kuli. _____ mi je bolj všeč. (rdeč)

Praznike in nagrade vedno pišemo z _____ začetnico. (majhen/mali)

Kaj pa dela ta _____ fant na kolesu? (navihan)

Ne morem še na igrišče, sem _____. (dežuren)

_____ medvedek je bolj _____ kot tisti _____. (rjav, ljubek, zelen).

REŠITVE

Mama je za sladico spekla **sočen** kolač.

Ali veš, kdo je bil Aleksander **Veliki**?

Prinesi mi prosim **topel** pulover, zebe me.

Tina je kupila rdeč in moder kuli. **Rdeči** mi je bolj všeč.

Praznike in nagrade vedno pišemo z **malo** začetnico.

Kaj pa dela ta **navihani** fant na kolesu?

Ne morem še na igrišče, sem **dežurni**.

Rjav medvedek je bolj **ljubek** kot tisti **zeleni**.